

Poliński, Daniel

"100 lat Kapitału K. Marksa": sesja naukowa Uniwersytetu Łódzkiego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 509-510

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

była bardzo szeroka, to program sympozjum katowickiego przewidywał jej skoncentrowanie wokół dwu zagadnień, którym odpowiadały dwie sekcje sympozjum: *Problem twórczości naukowej* i *Metody ilościowe badania działalności naukowej*. Postulat koncentracji tematyki nie w pełni jednak został spełniony i niektóre referaty wybiegały poza określone pierwotnie przez organizatorów ramy tematyczne.

Z punktu widzenia historyków nauki i techniki bardziej interesujące były niewątpliwie obrady sekcji pierwszej. O ile bowiem niektóre referaty tej sekcji zdawały sprawę z aktualnie prowadzonych badań eksperymentalnych nad psychologią twórczości, to wielu z autorów obficie posiłkowało się materiałem historycznym, by przez jego zestawienie i interpretację dojść do uogólnień rzucających nowe światło na skomplikowane problemy psychologii i socjologii twórczości naukowej. Do tak potraktowanych zagadnień należały m.in.: mechanizm odkrycia naukowego (B. M. Kiedrow), typologia osiągnięć naukowych (E. Gebłewicz, N. I. Rodnyj), wewnętrzna motywacja twórczości naukowej (M. G. Jaroszewski), kształtowanie się szkół naukowych (N. I. Rodnyj).

Problematyka twórczości została też rozszerzona na zagadnienia twórczości technicznej; referaty na ten temat L. I. Uwarowej i B. Walentynowicza — choć wzbudzające sporo wątpliwości już co do pojmowania pojęcia „technika” — miały wielką zasługę postawienia zagadnień i zainicjowania dyskusji nad bardzo słabo jeszcze spenetrowaną tematyką.

Bezpośrednio tematyce historycznonaukowej poświęcone było inauguracyjne plenarne posiedzenie sympozjum; dwa wygłoszone tam referaty dotyczyły: *Rozwoju nauki w ZSRR w ciągu 50 lat* (S. R. Mikulinski) i *Marii Skłodowskiej-Curie — w stuleciu urodzin* (J. Hurwic).

W przyjętych na zamykającym plenarnym posiedzeniu wnioskach uczestnicy sympozjum uznali m.in. za celowe kontynuowanie tego rodzaju spotkań międzynarodowych o wyraźnie skonkretyzowanej tematyce; wśród kilku zagadnień, które mogłyby się stać przedmiotem obrad kolejnych sympozjów, znalazł się również problem nauczania historii i teorii rozwoju nauki i techniki w szkołach wyższych².

Eugeniusz Olszewski

„100 LAT KAPITAŁU K. MARKSA”: SESJA NAUKOWA UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO

W dniach 8—9 XII 1967 z okazji stulecia wydania I tomu *Kapitału* odbyła się w Łodzi z inicjatywy Katedry Filozofii i Katedry Ekonomii Politycznej Uniwersytetu Łódzkiego sesja naukowa poświęcona twórczości K. Marksa. Wzięło w niej udział około 150 pomiczych i samodzielnych pracowników nauki z różnych ośrodków naukowych w Polsce.

Otwarcia sesji dokonał prorektor Uniwersytetu Łódzkiego, prof. W. Janowski. Przemówienie wstępne wygłosił rektor UE prof. J. Piątkowski. Zwrócił on uwagę na wielkie znaczenie problematyki sesji oraz podziękował komitetowi organizacyjnemu i autorom referatów.

Uczestnicy sesji otrzymali wcześniej teksty większości referatów, dlatego też cztery posiedzenia plenarne (takie tylko się odbywały) były poświęcone dyskusji, którą poprzedzały krótkie zagajenia referatów.

Referat wstępny „*Kapitał*” Marksa — *realia historyczne* wygłosił prof. H. Katz. Omówił on warunki historyczne, w których przebiegał rozwój intelektualny przyszłego autora *Kapitału*. Wczesnemu etapowi tego rozwoju poświęcony był referat dra R. Panasiuka *Historia i współczesność. Próba rekonstrukcji historiozofii mło-*

² Obszerniejsze sprawozdanie oraz wybór materiałów sympozjum katowickiego będą opublikowane w „Zagadnieniach Naukoznawstwa”.

dego Marksa zawartej w jego pismach powstałych przed rokiem 1844. Analizą zaś i ewolucją idei zawartych w późniejszych pracach, które doprowadziły do powstania *Kapitału* zajął się dr J. Semkow w referacie *Rodowód „Kapitału”*. Podkreślił on, że „klucz do zrozumienia «Kapitału» Marksa tkwi w jego antropologii”.

Prof. Żurawicki, zabierając głos w dyskusji, stwierdził, że w rozwoju intelektualnym Marksa należy widzieć ciągłość, jak i zmienność. Faktem jest bowiem, że zmieniał on swoje poglądy. Myśl tę podjął w swym wystąpieniu doc. S. Amsterdamski, który podkreślił, że niezmiennosc poglądów u uczonego jest rzeczą niemożliwą. W wypadku twórczości Marksa było tak, że jedne idee rodziły się, rozwijały i zanikały, ustępując miejsca innym. Ta właśnie wielość idei nadała jego twórczości inspirujący charakter. Dr J. Garewicz poruszył zagadnienie wpływu współczesnych Marksowi ruchów socjalistycznych i narodotwórczych na kształtowanie się jego koncepcji, zaś dr Semkow nawiązując do swego referatu wystąpił w obronie koncepcji jedności twórczości Marksa i jej antropologicznych założeń.

Drugie posiedzenie plenarne poświęcone było dyskusji nad referatami: prof. W. Brusa *Kilka problemów z pogranicza materializmu historycznego i ekonomii politycznej socjalizmu*, prof. S. Żurawickiego *Czy „Kapitał” Karola Marksa jest jeszcze ciągle aktualny?*, doc. J. Górskiego *Teoria wzrostu Marksa a współczesne teorie wzrostu gospodarczego*, mgra A. Marszałka *Marksi i Engels o zasadach funkcjonowania gospodarki socjalistycznej — niektóre uwagi*.

Podczas trzeciego posiedzenia plenarnego (drugi dzień obrad) przedmiotem dyskusji były referaty: dra W. Lejmana *Krytyka kapitalistycznej własności prywatnej w pracach Karola Marksa i w pracach współczesnych przedstawicieli katolicyzmu społecznego*, dra M. Kamińskiego *Cel kapitalistycznej produkcji w ujęciu K. Marksa i w ekonomii dobrobytu*, mgra A. Wojcieszka *Przyczynek do K. Marksa teorii potrzeb w „Kapitale”*, mgra A. Ochotkiego *Znaczenie kategorii pracy w marksowskiej koncepcji człowieka*. Dwa ostatnie referaty były w szczególności przedmiotem dyskusji, w której głos zabrali m. in.: dr Garewicz, dr Panasiuk i dr A. Koźmiński.

Ostatnie posiedzenie było poświęcone wymianie poglądów w związku z problematyką zawartą w referatach: prof. J. Szczepańskiego *Poglądy K. Marksa i F. Engelsa na metody empirycznych badań społecznych*, prof. A. Kłoskowskiej *Koncepcja kultury w ujęciu Karola Marksa*, dr J. Kulpińskiej *Analiza stosunków społecznych fabryki kapitalistycznej w ujęciu K. Marksa a badania współczesnej socjologii przemysłu*.

Sesja, której problematyka została przedstawiona w wielkim skrócie, nie tylko spełniała rolę wielkiego forum wymiany poglądów między badaczami myśli marksowskiej, ale była również okazją do konfrontacji myśli przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, głównie filozofii, ekonomii i socjologii. Problematyka sesji dowiodła żywotności i aktualności idei, które zrodziły się przed wiekiem.

Daniel Poliški

KONFERENCJA NA TEMAT ROLI DOKUMENTACJI INWESTYCYJNEJ W GOSPODARCE NARODOWEJ I BADANIACH NAUKOWYCH

Podstawową cechą charakterystyczną dokumentacji inwestycyjnej, wychodzącą jasno na jaw zarówno przy ocenie jej wartości jak i przy ustaleniu metod jej gromadzenia i przechowywania jest to, że oprócz wartości historycznej i naukowej zachowuje ona długotrwałe znaczenie praktyczne. Rysunki, obliczenia, opisy techniczne są niezbędną podstawą przy remontach, rozbudowie i modernizacji obiektów inwestycyjnych. W przypadku ich braku powstaje konieczność przeprowadza-